

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos bankui

2014-05-05 Nr. ((7.62-02)-5K-1407822-)-6K---

I 2014-03-31 Nr. S2014(22.9-2202)12-1365

DĖL KREDITO UNIJŲ SEKTORIAUS STIPRINIMO

Finansų ministerija susipažino su Lietuvos banko ekspertų darbo grupės pasiūlymais, kaip sustiprinti kredito unijų sektorių tiek atskirų kredito unijų lygiu (mikrolygiu), tiek kaip sistemą (sisteminiu lygiu).

Kredito įstaigų valstybinio reguliavimo tikslai – kredito įstaigų saugumas, stabilumas ir efektyvumas. To siekiama įvairiomis priemonėmis – tiek nustatant reikalavimus individualios kredito unijos lygmeniu, tiek ir kredito unijų sistemos lygmeniu, taip pat užtikrinant efektyvią šių reikalavimų vykdymo priežiūrą. Nepakankant šių priemonių, probleminiams atvejams kredito įstaigose spręsti numatomos papildomos priemonės – kredito įstaigų dalyvavimas įvairiose stabilumo schemose, kredito įstaigų problemų (likvidumo, mokumo) sprendimo instrumentai ir tam skirti fondai bei, galiausiai, kredito įstaigų nemokumo atveju – indėlių garantijų sistema. Visais atvejais visuomenės poreikis yra stabiliai ir patikimai veikianti kredito įstaigų sistema, o kilus nestabilumui - problemų sprendimas pačių kredito įstaigų sąskaita, vengiant naštos perkėlimo mokesčių mokėtojams.

Pastaruoju metu Lietuvoje kredito unijoms susiduriant su tam tikrais sunkumais ir problemomis, susijusiomis su turto kokybe, kapitalo tvarumu, rizikos valdymu, unijos valdymo efektyvumu, nulėmusiomis kredito unijų sektoriaus nuostolius bei eilę bankrotų, jau yra imtasi tam tikrų reguliavimo iniciatyvų – Lietuvos Respublikos Seimui pateiktas svarstyti Kredito unijų įstatymo pakeitimas, Lietuvos banko valdybos sprendimais patvirtinti kai kurie poįstatyminiai teisės aktai. Minėtos priemonės būtinos nedelsiant, jomis siekiama spręsti problemas individualiu kredito unijos lygmeniu, tačiau, kaip buvo nuspręsta Kredito unijų įstatymo pataisas rengusioje darbo grupėje, kitu etapu reikalinga apsispręsti ir dėl kredito unijų *sistemos* stabilumą didinančių būdų, priemonių, schemų.

Ministerijos nuomone, Lietuvos banko pastangos teikiant siūlymus dėl kredito unijų reguliavimo tobulinimo turėtų būti be kita ko sutelktos valstybės finansiniams, o tuo pačiu ir mokesčių mokėtojų interesams apsaugoti. Reikia pažymėti, kad kredito unijos per visą jų dalyvavimą indėlių draudimo sistemoje į Indėlių draudimo fondą iš viso yra sumokėjusios 16,2 mln. litų draudimo įmokų, tačiau pastaruoju metu Lietuvos bankui pripažinus keturias kredito unijas nemokiomis, jų indėlininkams

LB_Del_KU_sektorius_stiprinimo_2014_04_30

valstybės įmonė „Indėlių ir investicijų draudimas“ (toliau – VĮ IID) išmokėjo daugiau kaip 380 mln. litų draudimo išmokų. Kadangi draudimo išmokų išmokėjimui nepakako Indėlių draudimo fonde sukauptų lėšų, todėl VĮ IID teko skolintis iš valstybės.

Turtas. Pastebėtina, kad kredito unijos neadekvačiai prisiima atsakomybę už turto ir įsipareigojimų valdymą – jos, priimdamos indėlius, prisiima įsipareigojimus, už kuriuos garantuoja valstybės įgyvendinama indėlių draudimo sistema, o indėliais pritrauktus finansinius išteklius savo nuožūra naudoja paskoloms, kurios kai kuriais atvejais yra nepakankamai pamatuotos rizikos. Pastebėtina, kad kredito unijose iš esmės beveik visi įsipareigojimai yra draudžiami indėlių draudimu. Atsižvelgdami į tai, siūlytume apsvarstyti priemones šio pobūdžio problemoms spręsti.

Kapitalas. Finansų ministerija visiškai palaiko Lietuvos banko siekį, kad kredito unijos turėtų nedelsiant stiprinti tvarų kapitalą. Manome, kad kredito unijų tikslas turėtų būti ne tik savo narių ekonominių, socialinių ir kultūrinių poreikių tenkinimas, tačiau ir pelninga veikla. Kredito unijų narių, kaip kredito unijos savininkų suinteresuotumas mažinti išlaidas, didinti pajamas ir uždirbti pelną, turėtų padėti kaupti kredito unijoms rezervas, kurie prireikus galėtų būti panaudojami galimiems nuostoliams nepalankiausiomis rinkos sąlygomis dengti.

Įsipareigojimai. Suprantame, kad reikia ieškoti būdų, kaip suinteresuoti kredito unijų narius aktyviai dalyvauti kredito unijos valdyme, domėtis veiklos rezultatais ir prisiimti už juos atsakomybę. Lietuvos banko siūlomas sprendimas – atitinkamą dalį kredito unijų indėlių pakeisti kintamos gražos indėliais, svarstyti, tačiau diskutuoti keliais aspektais.

Pirma, siekiant, kad kintamos gražos indėliai išliktų patraukliais investavimo produktais, Lietuvos bankas siūlo numatyti, kad jie būtų draudžiami VĮ IID. Kita vertus, Lietuvos bankas pažymi, kad kintamos gražos indėlių graža nebūtų garantuota, o priklausytų nuo unijos veiklos rezultatų. Dėl tokių indėlių draudimo įgyvendinimo galimybių reikėtų atidžiai įvertinti naujos redakcijos Indėlių garantijų direktyvos nuostatas. Pastebime, kad šios direktyvos 30 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad į indėlių draudimo taikymo sritį neturėtų būti įtrauktos finansinės priemonės, o šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies c punkte apibrėžiama, kad indėliu nelaikomas toks indėlis, kai jo pagrindinė suma nėra gražinama nominaliaja verte ir (arba) kai jo pagrindinė suma gražinama nominaliaja verte tik pagal kredito įstaigos ar trečiosios šalies suteiktą specialią garantiją ar susitarimą. Taigi, diegiant naują produktą, reikėtų aiškiai apsispręsti, ar jis bet koku atveju būtų gražinamas nominaliaja verte ir ar jis nebūtų mažinamas dėl kredito unijos patiriamų nuostolių.

Antra, pastebėtina, kad kintamos gražos indėliai, nepaisant to, kad kredito unijos balanse būtų vaizduojami įsipareigojimų dalyje, tačiau kredito unijos nariams praktiškai suteiktų panašią naudą arba naštą, kokią šiuo metu suteikia papildomi pajai. Taigi, tam tikrą įnašą nariai turėtų įnešti kintamos gražos indėlio forma, už kurį nebūtų garantuojama graža, be to, šis įnašas nebūtų įskaičiuojamas į kredito unijos kapitalą. Kredito unijai pritrūkus kapitalo, nariai privalėtų dar sunešti papildomus įnašus ir į kredito unijos kapitalą. Atsižvelgdami į tai, siūlytume papildomai apsvarstyti tokių indėlių patrauklumą jų turėtojams.

Trečia, nurodoma, kad privalomo kintamos gražos indėlio tikslas – dalies pelno skyrimas kapitalo atsargai, tačiau optimizmas dėl šio produkto patrauklumo ir galimybės jo pagalba kredito unijoms sukaupti pakankamą tvarų kapitalą vertintinas atsargiai.

Dalyvavimas papildomą stabilumą užtikrinančiose sistemose. Finansų ministerija taip pat vertina Lietuvos banko įdirbį ieškant būdų, kaip užtikrinti kredito unijų efektyvesnę rizikos pasidalijimą ir glaudesnę tarpusavio pagalbą. Reikėtų pastebėti, kad vadovaujantis solidarumo principu buvo kuriama ir Bankų sąjunga ES. Pritartume, kad toliau būtų nagrinėjama kooperatinio banko, kuriame galiotų neribota jo narių nuostolių dengimo sistema, galimybė ir perspektyvos Lietuvoje. Tačiau norėtume atkreipti dėmesį, kad išliktų rizika, kad tuo atveju, jei toks bankas nesugebėtų dirbti pelningai, sugeneruoti pakankamą rezervą, tokio banko žlugimas keltų daug didesnę sistemine riziką, nei vienos iš kredito unijų žlugimas. Todėl, svarstant kooperatinio banko koncepciją, kartu siūlytume vertinti įtaką indėlių garantijų sistemai.

Kartu pastebime, kad kol kas nėra pasiūlyta jokių paskatų kredito unijoms jungtis į kooperatinį banką.

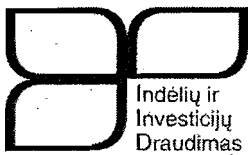
Tikėtina, kad į kooperatinį banką jungtųsi ne visos kredito unijos, taigi, „už borto“ galimai liktų nemaža kredito unijų dalis. Manytume, kad nagrinėjant kredito unijų sektoriaus stiprinimo sisteminiu lygiu variantus, tikslinga būtų apsvarstyti privalomą visų kredito unijų dalyvavimą vienokiose ar kitokiose papildomą stabilumą užtikrinančiose sistemose ar stabilizavimo fonduose, kurių pagalba efektyviai būtų sprendžiamos pavienių kredito unijų problemos ne mokesčių mokėtojų, o pačių kredito unijų lėšomis.

PRIDEDAMA. Valstybės įmonės „Indėlių ir investicijų draudimas“ 2014-04-24 raštas Nr. 05-263 dėl VI „Indėlių ir investicijų draudimas“ pozicijos dėl kredito unijų sektoriaus stiprinimo, 2 lapai.

Viceministras

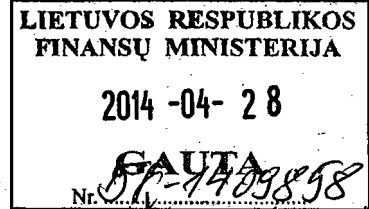

Algimantas Rimkūnas

Indėlių ir
Investicijų
Draudimas

VALSTYBĖS ĮMONĖ „INDĖLIŲ IR INVESTICIJŲ DRAUDIMAS“

Lietuvos Respublikos Finansų ministerijai
Lukiškių g. 2
Vilnius

2014-04-24 Nr. 05-265

DĖL VĮ „INDĖLIŲ IR INVESTICIJŲ DRAUDIMAS“ POZICIJOS DĖL KREDITO UNIJŲ SEKTORIAUS STIPRINIMO

Reaguodami į Lietuvos Banko 2014 m. kovo 31 d. raštą Nr. S 2014/(22.9.-2202)-12-1365, kuriame buvo siūloma susipažinti su ekspertų darbo grupės parengtu kredito unijų sektoriaus tyrimu ir parengtais pasiūlymais, pateiktais Lietuvos banko svetainėje (http://lb.lt/kredito_uniju_sektorius_stiprinimas), dėl esminių šio sektoriaus stiprinimo priemonių, bei pateikti atsakymus ir komentarus į Lietuvos banko ekspertų iškeltus klausimus, siunčiame Finansų ministerijai VĮ „Indėlių ir investicijų draudimas“ poziciją, užpildant Lietuvos Banko ekspertų grupės pateiktą klausimyną:

K1. Kodėl svarbu, kad Lietuvoje būtų būtent kooperatiniais pagrindais veikiančių kredito įstaigų? Koks jų vaidmuo Lietuvos finansų sistemoje, kuo jis išskirtinis?

- 1. Užtikrintų stabilesnę finansų sistemą.*
- 2. Kartu veikiančios kredito unijos galėtų lengviau konkuruoti rinkoje su kitomis kredito įstaigomis.*
- 3. Pasiekia nutolusias Lietuvos vietas, kuriose bankams yra ekonomiškai nepagrįsta steigtis.*

K2. Ar pritariate siūlymui, kad kredito unijos turėtų nedelsiant stiprinti kapitalą, didžiąją tvaraus kapitalo dalį kaupdamos iš uždirbto pelno?

Pasiūlymui pritariame.

K3. Ar pritariate kintamosios gražos indėlių koncepcijai?

Kintamosios gražos indėlių koncepcijai pritariame.

K4. Kaip kitaip kredito unijos galėtų sukaupti pakankamą tvaraus, nuostolius leidžiančio padengti kapitalo atsargą?

Tvarų, nuostolius leidžiantį dengti kapitalą, kredito unijos turėtų sukaupti iš pelno.

Algirdo g. 31
03219 Vilnius, Lietuva
Kodas 110069451
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre

Tel. 8 5 2135657
Faks. 8 5 2135546
El. p. idf@idf.lt

Sąskaitos Nr. LT07101000000235327
Lietuvos bankas

Banko kodas LIABLT2X

K5. Ar palaikote pasiūlymą didinti kredito unijų patiriamų palūkanų sąnaudų valdymo galimybes ir narių įsitraukimą į valdymą, subalansuojant kintamosios gražos indėlių ir kitų finansavimosi priemonių santykį?

Pasiūlymui pritariame.

K6. Gal matote kitų efektyvių priemonių, kaip sumažinti indėlių palūkanų našta kredito unijų veiklos pelningumui ir paskatinti narių įsitraukimą į unijos valdymą?

Valdybos nariai turėtų būti renkami tik iš Kredito unijos narių tarpo ir atstovautų įvairias narių grupes (pvz. jaunimą, juridinius asmenis, senjorus).

K7. Ar palaikote siūlymą kredito unijoms jungtis į kooperatinius bankus?

Taip.

K8. Ar pritariate nurodytam kooperatinio banko veiklos principui, užtikrinančiam visišką jo narių (kredito unijų) savitarpio finansinę atsakomybę?

Taip.

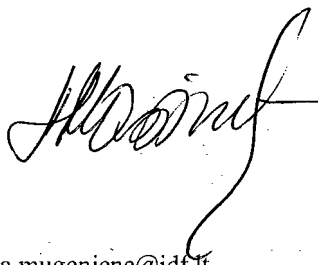
K9. Kokių matote kitų būdų, leidžiančių užtikrinti efektyvų į kooperatinius bankus nesijungiančių kredito unijų valdymą, stipresnę unijų tarpusavio pagalbą ir efektyvesnę rizikos pasidalijimą?

- 1. Nustatyti minimalų unijos narių skaičių.*
- 2. Įstatinio kapitalo didinimas.*
- 3. Kintamosios gražos indėliai būtų privalomi visoms kredito unijoms.*
- 4. Steigti KU vadovų mokymo centrą ir taip užtikrinti kvalifikuotų specialistų parengimą.*

K10. Kokiomis priemonėmis galima sustiprinti kredito unijų valdymo ir vidaus kontrolės sistemą?

- 1. Stiprinti priežiūrą.*
- 2. Reglamentuoti griežtesnę vidaus kontrolę.*
- 3. Ateityje su rizika susieta draudimo įmoka bus viena iš priemonių stiprinanti vidaus kontrolę ir priversianti unijas efektyvinti valdymą.*

Direktorė

Aurelija Mažintienė

Alena Mugenienė, tel. (85) 213 5657, alena.mugeniene@idf.lt

Algirdo g. 31
03219 Vilnius, Lietuva
Kodas 110069451
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre

Tel. 8 5 2135657
Faks. 8 5 2135546
El. p. idf@idf.lt

Sąskaitos Nr. LT071010000000235327
Lietuvos bankas

Banko kodas LIABLT2X